

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กุญแจของความสำเร็จของประเทศไทยอยู่ที่การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งต้องปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง (Real education reform) และกุญแจของการปฏิรูปการศึกษายู่ที่การปฏิรูปการเงินเพื่อการศึกษา (Reform of financing of education) หากไม่เปลี่ยนวิธีการจัดสรรเงิน การปฏิรูปที่เกิดขึ้นก็เป็นเรื่องผิวเผินเท่านั้น (สมชัย ฤชุพันธุ์. 2542 : 44) การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาของรัฐบาลไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมามีค่าค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ GNP ประมาณร้อยละ 3.5 โดยปีงบประมาณ 2540 สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 4.3 ของ GNP สัดส่วนในการจัดสรรเป็นการจัดสรรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44 ของงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ. 2542 : 76) เป็นงบประมาณที่มาจากรัฐเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 99.4 ที่เก็บได้จากภาษีของประชาชนและที่ได้มาจากเงินอุดหนุนของท้องถิ่น เพียงร้อยละ 0.6 (ชัยอนันต์ สมุทวนิช. 2541 : 6)

การปฏิรูประบบงบประมาณของประเทศไทยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่ยังไม่มี ความชัดเจนเป็นรูปธรรม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2539 สำนักงานงบประมาณได้จัดทำแผนปรับปรุงระบบ งบประมาณเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรภาครัฐ โดยการกำหนดเป้าประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของกระบวนการงบประมาณ บทบาทภารกิจและวิธีบริหารงานในแต่ละขั้นตอนไว้ อย่างชัดเจนจนนับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของระบบงบประมาณไทย มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. 2540-2544 โดยปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจและวิธีการบริหารงานภาครัฐ ระบบงบประมาณการเงินและพัสดุ ระบบการบริหารงานบุคคล กฎหมายและวัฒนธรรมการทำงานและค่านิยม โดยหลักธรรมาภิบาล (Good government) ประกอบด้วยหลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ. 2539 : 4)

การจัดสรรงบประมาณในภาพรวมยังมีปัญหาในเรื่องของประสิทธิภาพ และความเป็น ธรรมการจัดสรรรายได้ของท้องถิ่นยังไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษามากนัก จะเน้นการลงทุนเพื่อ พัฒนาบ้านเมืองในด้านอื่นมากกว่าพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 53-54) กับปัญหาด้านการจัดทำและการบริหารงบประมาณที่รวมอำนาจการควบคุม และ การจัดสรร สำนักงานงบประมาณมุ่งเน้นการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่มีส่วนประกอบแสดงรายละเอียด

เป็นจำนวนมาก (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543 : 60) ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณจึงต้องปรับเปลี่ยน งบประมาณแบบรวมศูนย์ ไปสู่การจัดการงบประมาณแบบกระจายอำนาจ ด้านการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณเพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดการงบประมาณได้คล่องตัวมากขึ้น

สำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขึ้นจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 29-32) หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน จากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม สนับสนุนอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและจำเป็น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม เป็นผู้จัดการและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งที่เป็นราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา มาตรา 60 ให้ รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุน กู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและจำเป็น จัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา เนื่องจากงบประมาณในการจัดการศึกษาเป็นเงินจำนวนมาก และเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ประกอบทั้งต้องบริหารและจัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา แต่ไม่มีทฤษฎีงบประมาณใดที่ระบุให้ชัดเจนลงไปว่าในทางปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณนั้นจะต้องดำเนินการอย่างไรเป็นบรรทัดฐานตายตัวแน่นอน และสิ่งที่สำคัญในการใช้งบประมาณต้องมีระบบการตรวจสอบติดตามถึงความก้าวหน้ามีความเป็นรูปธรรม เพราะจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 62 ให้มีระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทุจริตและนำงบประมาณไปใช้ผิด

วัตถุประสงค์ ดังนั้นสถานศึกษาถือว่าเป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานหนึ่งจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือหน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งต้องรับผิดชอบโรงเรียนในสังกัดจำนวนมากทำให้การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของแต่ละโรงเรียนไม่ทั่วถึง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรี- อยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ได้แก้ปัญหาโดยการสร้างเครือข่ายการตรวจสอบภายในโดยให้ความรู้แก่ครูในบางโรงเรียนจากนั้นให้ครูดังกล่าวไปดำเนินการตรวจสอบกันเองภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่ง ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการเนื่องจากครูยังขาดประสบการณ์ในการดำเนินการ อันอาจจะทำให้กระทบกับคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้

จากหลักการแนวคิดและข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นจึงเกิดเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องพิจารณาว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หรือไม่ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาใช้เป็นแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนจึงต้องมีการศึกษาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อช่วยเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียนให้ได้อย่างแท้จริงจะเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ให้นักเรียนสามารถเรียนจบหลักสูตรตามที่มุ่งหวังและเป็นคนดี เป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรี- อยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
4. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

เขต 1 และ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งในส่วนของการบริหารงบประมาณให้มีอิสระ และความคล่องตัวในการตัดสินใจ การตรวจสอบการใช้เงินและรายงานผลการดำเนินงาน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา โดยวางกรอบให้สถานศึกษาดำเนินการ 5 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวไม่เป็นไปตามความต้องการ การศึกษาแนวทางที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในแนวทางปฏิบัติ จึงทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้เงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลที่ได้รับ จะทำให้มีแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอความต้องการแนวทางที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ของพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้เงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีขอบเขตดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งตามส่วนของการวิจัย 4 ส่วน โดยแต่ละส่วนประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาความต้องการของแนวทางการตรวจสอบการใช้เงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ประชากร ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 1,800 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน จาก 449 โรงเรียน

2. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานการเงินของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน จาก 449 โรงเรียน

3. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน จาก 449 โรงเรียน

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 449 คน

5. หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน หรือผู้แทนหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน หรือผู้แทนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 18 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์, 2540 : 84) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 4 คน

2. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานการเงินของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 4 คน

3. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 4 คน

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 4 คน

5. หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนหรือผู้แทนหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในหรือผู้แทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 2 คน

ส่วนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้เงินและรายงานผลการดำเนินงานของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท หรือสูงกว่า สาขาการบริหารการศึกษา หรือผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ งานงบประมาณ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 5 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive sampling) (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์, 2540 : 84)

ส่วนที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและ รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่การบริหารงาน ด้านการศึกษาในระดับสูง คือ ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ระดับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญา โท หรือสูงกว่า สาขาการบริหารการศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งสิ้น 12 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยการเลือก แบบเจาะจง (Purposive sampling) (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์. 2540 : 84)

ส่วนที่ 4 ศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและ รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรี- อยุธยาเขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน จาก 449 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรี- อยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 210 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางอัตราส่วนของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 แล้วนำมา เทียบบัญญัติใดอย่าง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ความต้องการของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและ รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

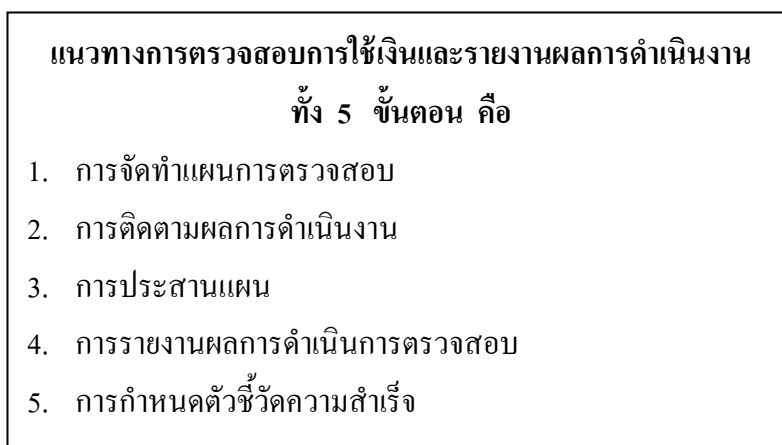
2.2 แนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

2.3 ความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผล การดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

2.4 ความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับงบประมาณ การบริหารคุณภาพด้วยวงจร เดมมิ่ง หรือวงจร PDCA คู่มือการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 44-45) แนวคิดการบริหาร คุณภาพแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัด แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงาน ได้แก่ ณรงค์ สัจพันธ์โรจน์ (2536 : 7) ; นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์ (2544 : 17) ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 3) ; เชิดชัย มีคำ (2545 : 62) ; ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2539 : 120) ; สุพจน์ ทรายแก้ว (2545 : 149) ; อารีลักษณ์ พงษ์โสภา (2545 : 119-123) นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการ พัฒนาแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง การสอบทานการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามข้อตกลง หรือ

ควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามกลยุทธ์ แผนงาน โครงการของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ และสรุปรายงานผลการตรวจสอบเพื่อเสนอผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ตั้งการแก้ไข ปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง

2. แนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ การศึกษาจากเอกสาร แนวคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการใช้เทคนิคการประชุม จากความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การจัดทำแผนการตรวจสอบ การติดตามผลการดำเนินงาน การประสานแผน การรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบ และการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ

3. ความเหมาะสมของแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง ความเห็นว่าเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ว่าแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การจัดทำแผนการตรวจสอบ การติดตามผลการดำเนินงาน การประสานแผน การรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบ และการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ

4. ความเป็นไปได้ของแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง ความเห็นว่าความเป็นไปได้จากผู้บริหารสถานศึกษา ว่าแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือการจัดทำแผนการตรวจสอบ การติดตามผลการดำเนินงาน การประสานแผน การรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบ และการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ ที่มีฐานะเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางให้บริการจัดการศึกษา ในท้องถิ่น ในขณะที่พื้นที่เดียวกันยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งอยู่ในงานวิจัยนี้ จำกัดขอบเขต เฉพาะที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

6. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนการศึกษาภาคบังคับบังคับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

8. ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนผู้ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและงบประมาณ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มงานฝ่ายแผนและนโยบาย

หัวหน้ากลุ่มงานตรวจสอบภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

9. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป สาขาบริหารการศึกษา

10. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานด้านการศึกษาในระดับสูง หรือระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 หรือสูงกว่าสาขาการบริหารการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยจะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ได้แนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการและตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนหัวหน้าฝ่ายแผนและงบประมาณของสถานศึกษา สามารถนำแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ไปประยุกต์ใช้และบริหารจัดการ ภายใต้บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

3. หน่วยงาน สถานศึกษา สามารถนำแนวทางการการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ไปใช้เป็นคู่มือประกอบการจัดอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อให้สถานศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำแนวทางการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ไปใช้ ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาหรือหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น